

לפני 25 שנה

כשזו 85 אלף דולר. מדור התאטרון סיקר את "רומאנוב וגוליאסה" מחזהו של פיטר יופטינוב, שהועלה על בימת "הקאמרי". מדור הספורט הכיף את סקירתו של "השוער" (שיעור) גלור על אימוניה של נבחרת ישראל לקראת מופשגה עם נבחרת ארגנטינה. מדור הספרים ספר, תחת הכותרת "האיש על הצלב", לסופר שלום אש, שנפטר לפני 25 שנה בלונדון. בשער הגליון: שערוריית סמנת מייכנהי-הבד של אלי גלר.

גליון "העולם הזה" שראש אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק הקדיש כתבת-שער תחת הכותרת, "מלכות לבנות המות", לפי פור פרישת רשת הפיתוי והמזימות של הנוכל אלי גלר, במסווה של הכנת סרט ישראלי. בטור, "הגידון" כתב גורדן השבעות, תחת הכותרת, "ברכת לבון", על האשפוזים הבלתי מות בגרמניה החדשה והאפשרות להירשם הנאציזם בה. כתבת מייכנת, "דם בקרב, אתא" הביאה סיפורו של עוד אחד מהד עימותים במיסנות שביתת פועלי "אתא". מספר המשפט של "העולם הזה" רפי נלסון, שהגיע במסעו למזרח הרחוק לכור מה, סיפר תחת הכותרת, "הזירות: על רשמיו מהמדינה שהיתה ירידה לישראל לפני 25 שנה. תחת הכותרת, "היכן היהלומים השודרים?" הובא תחקיר "העולם הזה" כפרשיית העימותים המסתורית של יהלומים

ד"ר נחום גולדמן קורא תגר * "שילטון החושך" נגד

"העולם הזה" * אין יעקוב הפך לג'וקי (ארקין)

העם

נפוליאון מול ישיעהו

"אין לראות שלום קרוב", דיווח דויד בן-גוריון השבוע, במסיבת-תקשורת לאנשי המגזר היהודית המאוחדת מאמריקה. שהקי שיתו לדבריו במתיחות והבטיחו להגביר את זרם-ההטרמות.

"יותר מדי אנשים בישראל רוצים לחקות את ויליוס קיסר ואת נפוליון", אמר השבוע ד"ר נחום גולדמן לחברי הוועדה-הפועל הציוני, "לדעתי, לא נצליח להתחרות לא בקיסר ולא בנפוליון. אולם יש לנו ישיעהו, ואותו לא הצליחו העמים האחרים לחקות!" אופק כולל אופק. היה זה האני-מאמי של שני אישים, שמאבכם עמד השבוע במרכז העניין הציבורי. ככל מאבק במדינה נראה גם הוא כמאבק אישי. השר הפרוגרסיבי סיבי פיתח רון דוש להזמין את ד"ר גולדמן לישיבת הממשלה, כדי שימסור דו"ח על שיתוחיו האחרונות עם הקאנצלר הגרמני, עם הוואיטקו ועם ראש-המשלה הודו. ההצעה הוציאה את דויד בן-גוריון מן הכלים והוכשלה בקולות מפא"י.

קשה לתאר שני טיפוסים שונים יותר מאשר ראש-משלה-ישראל ונשיא-הסתדרות הציונית. כוחו של בן-גוריון הוא בצורת אופקיו, המאפשרת לו לחוש באופן גאוני את הלכי הנפש היהודית, לגנן עליה ככנר על מיתריו. כוחו של גולדמן הוא באופקיו הרחבים, המאפשרים לו להקיף במבט אחד את התהליכים הגדולים של המדיניות העולמית.

בן-גוריון רואה את החיים מבעד לזוכית מגדלת של הש"ב. גולדמן רואה את החיים מבעד למשקפת המגיעה מאופק לאופק. אולם מאחרי מאבק אישי זה עמד קרב רעיוני, שבו היתה מוטלת על כפות המאזניים תפיסת היסוד של עתיד המדינה. בן-גוריון הוא נציגה של אסכולה, הרואה את מילחמת ישראל-ערב כתופעת-נצח, אסכולה שבנתה את כל המישטר הפוליטי והכלכלי שלה על הנחה זו. גולדמן, פוליטיקאי מעשי מאוד, מאמין באפשרות של שלום קרוב, אם ישראל תיטול את היוזמה לידה, אין ויכוח חשוב יותר לעתיד ישראל.

עיתונות

האצבע הקטנה

הדבר קרה ביוני 1956: זה עתה פירסם העולם הזה את הגילוי המרעיש הראשון על קיומו של "שילטון הצללים" — כנר פיתח-החצר של בן-גוריון שסילקה את משה שרת ומתכוננת להשתלט על המדינה. קריאת סאריאס בהולה יצאה לכל נאמני הכנופיה: לדפוק את העולם הזה בכל מחיר.

הרעיון הגדול ניצנץ במוח אלמוני בי משרד היועץ המישפטי. שבועיים לפני כן פירסם העולם הזה (974) דו"ח יבש של מישפט נגד עבריו ירושלמי, שניסה לפתח ילדה לדבר עבריה, עורף-הכיתוב של השבועון הקפיד למחוק את שמה של הילדה במקומות רבים בכתבה, בהתאם לחוק, שכה לעשות זאת בשני מקומות. היתה זאת עבירה טכנית פעוטה, מן היות הקורה עשרות פעמים בשנה בעיתור

נות העברית. אולם עיני הפרקליט אורו: זה הספיק לו להגיש מישפט ולספק את אדוניו. כדי לנפח את העכבר המישפטי לפיל ציבורי, הוגש מישפט לבית-המישפט המחוזי בירושלים, אף שבית-המישפט השלום היה מוסמך לדון בו.

סכנים מושחזות. בינתיים נרגעה כנופית-החצר מן הזעזוע הראשון, והתיק הגורא נגד העולם הזה הוכנס למקרה. ה"עיתון עצמו פירסם מרצונו התנצלות כלפי המישפחה הנפגעת (העולם הזה 984).

כאשר התחממה המערכה הגדולה מסביב לש"ב, אחרי רצח קסטנר, שוב יצאה הקריאה להשחין את הסכנים נגד העיתון החצוף, המעז לקום לבדו נגד מנגנון החושך, ושוב יצא התיק מהגניזה. השבוע הגיע התיק לבירור מישפטי, באיחור של שנה.

בשם התביעה הופיע צעיר מטורון בשם חסון: "עניין קטן", אמר לסניגור, "עו"ד אריה מרינסקי, והוסיף: "אסתפק רק ב" כמה מישפטים" על סמך הנחה זו. הודה העולם הזה באשמה.

הפרקליטון. רק אז נתברר מדוע בהר היועץ המישפטי בחסון, הצעיר החרוץ עשה את אשר לא היה עושה פרקליט מבוגר

ורציני יותר: את ההיפך ממה שאמר בפירוש שיעשה.

בפוחתו את התיק שהוכן לו, נתגלה שהתיק הכיל אוסף של גיליונות העולם הזה, דבר שהעיד על הכנה רבתה למישפט הקטן. חסון יצא בנאום-השמצה ארוך על העיתון, ואילץ אפילו את השופט, העיתור נאיר-לשעבר משה גולן, לרסנו באירצון. בסיום תבע משפטסון חסון במפתיע: מאסר על-תנאי לעורך העולם הזה.

באותו רגע נתגלו הקלפים המזוייפים, כוונת היועץ-המישפטי, האצבע הקטנה של היד השחורה, לתלות מעל לעורך חרב של איס-במאסר, ולהרתיעו בזה מכל התקפה פוליטית על אדוניו.

רעם עו"ד מרינסקי: "מוימה לסתום את הפה לעיתון שהכריז מילחמה על החוגים הקשורים עם היועץ-המישפטי... דבר חסר תקדים... תימרון בעל מגמות פוליטיות ברורות..."

במשך רבע שעה רשם השופט את פסק-דינו. שכראו בקולרים, לא נשאר ספקי מה דעתו על הצגתו של פרקליטון-המדינה. חסון לא היה מחוסן בפני כישלון חרוץ: בקבעו שלא היה כל עניין של זדון, הסתפק השופט גולן בהטלת קנס כספי מינימאלי.

אחשים בלשון תצלום בעדי מתוך כתבתו של הכתב-המשוטט רפי נלסון, מביקורו בבורמה. בתצלום: נערה בורמית, שחקקה שתי סיכות-פלדה בלשונה ובשפתיה, כדי לקיים הלכה למעשה את אחת המצוות המעשיות ביותר של דת בודהה. על תמונה זו ואחרות מוסיף נלסון: "חגי הטיגופים נערך בראגון ברובעם, והנזירים עשו כל שביכולתם שלא להתעלף..."

"העולם הזה" 1031 תאריך: 17.7.1957

פנטומימה

כניסה דרך האשנב

"אוי ואבוי, הוא גופו כליכך קטן, כמו ג'וקי", אמרה הדודה שנכנסה לדירת מישפחת ארקין וראתה את יעקוב הקטן. מאז נדבק הכינוי ג'וקי ליעקוב ארקין (24). עד כדי כך שכאשר קוראים לו בשמו, יעקוב, אין הוא עונה לקורא.

לא תמיד היו גופו הצנום ופניו הילדותיים של ג'וקי בעוכריו. כאשר ביקרה לפני שש שנים בארץ להקת הפנטומימה של מרסל מרסו, השתוקק ג'וקי לבקר בהצגה. מאחר שלא היה בידו הכסף לדמי-כניסה, קפץ ג'וקי מעל החומה של קולנוע מוגרבי, נכנס דרך האשנב באמצע ההצגה, על התרשמותו מאותה הצגה סיפר ג'וקי: "שבוע הייתי שבו בקסם הפנטומימה. אחרי זה, במשך כמה שנים, הייתי עושה תרגילי הליכה במקום, כפי שראיתי ב" הצגה."

כישרון דרמתי התגלה בג'וקי עוד קודם לכן. אחרי שאביו, קצין המישטרה, נהרג במרד הערבי, נשלח ג'וקי למוסד הילדים בשפיה, שם היה משתתף קבוע בחוג הדרמאטי במקום. כשהיה בן 14 חזר העירה, ניסה להתקבל לתיאטרון אוהל. הוא סיפר: "נראיתי כמו ילד בן תשע. אמרו לי: ילד, לך מכאן! הם לא יודעים מה הם הפסידו."

בשנים שאחרי-כך עבד ג'וקי במוסד דן, למד בערבים, השתלם בחוגים דרמאטיים שונים. בשעות הפנאי התעסק בספורט והיה אלוף ריצה למרחקים ארוכים. כאשר אירגן שי אופיר את להקת הפנטומימה שלו, הוא צירף אליה את ג'וקי. מלבד זאת הופיע ארקין בתפקידים קטנים, בכמה הצגות נוספות בתיאטרון הקאמרי.

פנטומימה באנגלית. להקת הפנטור מימה התפורה עם נסיעתו של שי אופיר לאמריקה. ג'וקי ניסה לארגנה מחדש. כתגובה למודעתו בעיתון הופיעו מאות נערים ונערות למיבחן: "היו כאלה ששאלו אם צריכים לדעת אנגלית כדי להופיע בפנטומימה", מספר ג'וקי. מתוכם בחר קבוצה של ששה איש, עימם החל לעבוד על הצגתו הראשונה.

ג'וקי הדריך את להקתו, ביים את קטעי הפנטומימה והוא מופיע בהם בעצמו ב" תפקיד ראשי. הוא גם צייר את דיגמי השלטים וחייב את מוסיקת הלואי להצגתו, שאותה הקליט בעזרת כסילופון, מפני שלא היה לי כסף לקומפוזיטור ולמנגנים. אחרי חודשי עבודה מפרכים, שבהם הקדישו אנשי הלהקה את כל זמנם לתזרות, הופיע ג'וקי ארקין בתוכניתו הראשונה במיסגרת מועדון התיאטרון.

קטעי הפנטומימה ההומוריסטיים הם אלו שנגדו הצגת חובבים, אולם הם מעיינים על כישרון צעיר, העשוי להגיע להישגים, אם ישתלם ויודרך.

אנשים

המשורר והסופר הישיש אביגדור המאירי גילה השבוע, כי מימיו לא כתב שיר-אהבה מופשט. "לכל שיר", אמר, "יש לי מודל חי וקיים, שאלינו כיוונתי את דברי". יום אחד סיפר המשורר, נתן את אחד השירים לקריאה למודל עצמו, אבל היא עיקמה את חוטמה, וטענה כי אינה מבינה אף מילה אחת.